

Mr VUK OGNJANOVIC

DRUŠTVENO-EKONOMSKA SADRŽINA I AKTUELNA PITANJA UDRUŽIVANJA RADA I SREDSTAVA

Tri su ključne kategorije i polazna principa jugoslovenskog samoupravnog privrednog sistema: društvena svojina, samoupravljanje i udruživanje rada i sredstava. U tom osnovnom i integralnom trouglu, osnovna organizacija udruženog rada je bazična ćelija direktne i indirektno kooperacije udruženog rada radnika sredstvima za proizvodnju u društvenoj svojini. Bilo sama, bilo udružena, ona je ekonomsko pravni individuum koji je nosilac samoupravne odgovornosti kako na sektoru tekuće, tako i na sektoru proširene reprodukcije.

Društvena svojina predstavlja osnovni preduslov samoupravljanja. Sadržina socijalističkih produkcionih odnosa, a posebno i „realizacija“ samoupravne ekonomske strukture, leže na toj temeljnoj kategoriji političke ekonomije samoupravnog privrednog sistema. U takvoj projekciji, kategorija ima tri bitne karakteristike. Samoupravno društvo ne može da reprodukuje društvenu svojinu uz djelovanje bilo kakvog i bilo čijeg monopolskog položaja u privsavanju povodom i na osnovu sredstava u društvenoj svojini (1), slobodan je ekonomski pristup i jednaka su ekonomska prava i uslovi korišćenja sredstava u društvenoj svojini (2), obaveza je nosilaca privredne aktivnosti da se u korišćenju sredstava društvene svojine pridržavaju načela ekonomske racionalnosti i suštine ekonomske funkcije samoupravljanja (3). Radi se, dakle, o prostoru koji, u suštini svoje osnovne egzistencije, može jedino reprodukovati i izraziti sistem finansiranja društvene reprodukcije koji izražava i predstavlja sadržaje samoupravno dogovorenih interesa i odnosa u udruženom radu. Inače, zahtjev za doslednim i jasnim raspoznavanjem pozicije udruženog rada u tom sklopu odnosa osnovno je upozorenje iz tog ukupnog kompleksa pitanja i razgraničenja.

Druga fundamentalna komponenta jugoslovenskog privrednog sistema i privređivanja je samoupravljanje. To je, prije svega, društveno-ekonomski odnos na čijoj osnovi i u čijoj funkciji se realizuje i reprodukuje društvena svojina. Pored toga, to je i sadržano nasleđe klasičnog marksizma i njegove moderne interpretacije. To je, u stvari, jedan širok pokret, ideologija i kompleks materijalnih i političkih struktura i podсистema, koji je u funkciji ukidanja posrednosti u odlučivanju o svim društvenim i ekonomskim pitanjima egzistencije čovjeka i egzistencije njegove slobode.

Iz ova dva polazna i kapitalna osnova, izveden je i treći, koji je, u suštini, samo ishodište i potvrda u kontekstu potvrđivanja i realizacije jugoslovenskog samoupravnog privrednog sistema. Naime, društveno-ekonomska sadržina društvene svojine samoupravljanja opredjeljuje i koncepciju ostvarivanja zavisnosti i odgovornosti nosilaca privredne i društvene aktivnosti uopšte. Prvi izvod tog racionalnog pitanja je društveni karakter ostvarenih rezultata rada, odnosno društveni karakter obaveze i potrebe da se u cilju racionalne upotrebe društvenih sredstava i uvećanja rezultata rada, udružuju rad i sredstva. Upravo, kvalitet te odgovornosti i treba prepoznavati u društveno-ekonomskom identitetu potrebe za udruživanjem sredstava. I ne samo dohotka, kao osnovnog imenitelja u rezultatima udruženog rada, već i njegove ekonomske strukture u kojoj ni jedan element te strukture ne može biti samostalan u odnosu na druge. U toj funkciji, dohodak postaje faktor planske integracije udruženog rada u cilju prevazilaženja robne proizvodnje, faktor presudne realnosti u koncepciji pripadništva cjelini samoupravno udruženih proizvođača i, istovremeno, cjelini organizacije robne proizvodnje na samoupravnim principima. Preostaje zaključak o potrebi stvaranja energičnih osnova za konstituisanje mehanizma finansiranja reprodukcije koji dubinom svoje osnovne logike, u stvari, samo konstituiše specifičnu obavezu socijalizma zasnovanog na samoupravljanju, da se udruživanjem sredstava stvaraju uslovi za uvećanje društvenih sredstava i društveno bogatstvo u cjelini.

Prema tome, jedna od ključnih premisa samoupravnog privrednog sistema je u tome da radnici i drugi radni ljudi, samostalno i u uslovima uzajamno ostvarljive (i ostvarene) zavisnosti i odgovornosti, uređuju odnose vlastitog i ukupnog društvenog procesa reprodukcije. Odatle i razgraničenje problema, koji, povodom naslovljene teme, treba nešto bliže sagledati, leži u kontekstu razjašnjenja institucionalne osnove sistema proširene reprodukcije u socijalizmu zasnovanom na samoupravljanju. Uostalom, bez mnogo analitičkog napora može se zapaziti da se, upravo, radi o karakterističnim uporištima koja, u sklopu ukupnih rješenja samoupravnog privrednog sistema, čine jedno od područja fundamentalno značajnih za samoupravno organizovanje udruženog rada u cjelini.

U osnovi, tri su bitne dimenzije tog ključnog pitanja: društveni karakter dohotka u funkciji motivacione osnove ka „obavezi“ i potrebi udruživanja rada i sredstava (1), izbor puteva i modela ka uvećanom i zajedničkom dohotku na osnovu udruživanja rada i sredstava (2) i organizaciono-institucionalna i metodološka projekcija i instrumentarijum udruživanja rada i sredstava (3).

Inače, osnovno opredjeljenje samog instituta leži u ustavnoj odgovornosti radnika za društveno i ekonomski cjelishodno korišćenje društvenih sredstava, kao i obaveza da se ta sredstva obnavljaju, unapređuju i uvećavaju.* Zapravo, produbljena koncepcija tog racionalnog opredjeljenja računa s korišćenjem sredstava, odnosno sa „stalnim povećanjem dohotka“ u značajno širem i kvalitetno novom kontekstu te odgovornosti. Naime, po odredbama Ustava iz 1963. godine, odgovornost je, uglavnom, bila konstituisana na čuvanje vrijednosti društvenih sredstava. Jugoslovenski Ustav iz 1974. godine, međutim, odgovornost kvalifikuje unapređenjem i uvećanjem sredstava, tj. na proširenu reprodukciju. Dakle, kvalitetno nova i složena obaveza, iz koje i sa koje treba razumjeti, razumijevati i razrađivati niz drugih suštinskih pitanja samoupravnog privrednog sistema.

Isto tako, istim povodom, vrijedi podvući da iz društvene svojine na sredstvima rezultira i društvena svojina dohotka. A odatle i treba prepoznavati i identifikovati društveno-ekonomski identitet potrebe za udruživanjem sredstava. I ne samo njega, već i njegovu ukupnu ekonomsku strukturu u kojoj ni jedan element te strukture ne može biti samostalan u odnosu na druge, odnosno, što je posebno bitno, u kojoj nije ni alternativan s drugima. Iz toga je jasno da dohodak osnovne organizacije udruženog rada nije samo rezultat rada radnika te organizacije. On rezultira iz međusobne zavisnosti mnogih faktora u procesu društvene reprodukcije, društvene podjele rada, društvenog karaktera sredstava za proizvodnju, opšteg stepena razvoja proizvodnih snaga i ukupne društvene produktivnosti rada. I obrnuto. Iz društvenog karaktera dohotka proizilazi da su radnici u udruženom radu, u raspoređivanju i usmjerenju dohotka, odgovorni jedni prema drugima i društvu u cjelini. To je i suština i odlučujuće razgraničenje. Naime, time se razbija, ili bolje, time treba razbijati filozofiju privatno-sopstveničkog i grupno-svojinskog načina raspolaganja dohotkom. Iz tog razgraničenja dohodak i postaje osnova i sadržina planiranja kako u osnovnim organizacijama udruženog rada tako i između njih na čitavom prostoru organizacije samoupravnog procesa proizvodnje. Jedino tako, on i može izrasti u faktor svjesne i planske integracije udruženog rada u cilju prevazilaženja stihijskog djelovanja zakona tržišta i protivurječnosti robne proizvodnje.

* Za ovaj trenutak ostavljamo po strani pragmatičnu dilemu koja se otvara činjenicom da se uvećanjem sopstvenog dohotka jednog OOUR-a vrlo često ne uvećavaju i društvena sredstva kao cjelina.

Prema tome, u svim tim razjašnjenjima, dohodak je motiv priređivanja u osnovnoj organizaciji udruženog rada i mjerilo ostvarenih rezultata rada. Uz to, kako dohodak osnovne organizacije udruženog rada zavisi i od rezultata tekućeg rada, tj. od efikasnosti korišćenja sredstava i od upravljanja radnika svojim i društvenim minulim radom, a lični dohoci radnika od ostvarenog ukupnog dohotka osnovnih organizacija udruženog rada, to su radnici zainteresovani za maksimalno povećanje dohotka u cjelini društvene strukture. Oni to mogu postići: povećanjem produktivnosti rada i efikasnosti privređivanja u svojoj osnovnoj organizaciji udruženog rada (a), ili udruživanjem rada i sredstava s drugim organizacijama udruženog rada na onim tačkama društvene reprodukcije koje će i donijeti najveći dohodak (b). Ako je i jedno i drugo neposredno u funkciji povećanja dohotka, krug je zatvoren. Dohodak postaje materijalna i pokretačka snaga proizvodnje, odnosno zahtjeva za racionalnije korišćenje sredstava društvene reprodukcije u cjelini.

Tu smo, međutim, na putu kuda prolazi najvažnija linija razgraničenja. Da li je samoupravni privredni sistem na ovoj ravni, i ovim povodom, dovoljno jasno markirao cilj koji bi, u kontekstu povećanja ukupnog dohotka, obezbjeđivao povećanje onog dijela dohotka kojim se povećavaju ukupna društvena sredstva. Logično je, naime, da povećani dohodak ne bi to obezbjeđivao u svakoj alternativi, u prisustvu povećanja ličnih dohodaka i sredstava za finansiranje opštih i zajedničkih društvenih sredstava. Naravno, uz prosječno i dogovoreno objektiviziranje i zaštićeni nivo izdvajanja za ličnu potrošnju i bilans sredstava za finansiranje opštih i zajedničkih društvenih potreba. Zbog toga zapravo, koncipiranje takvog cilja sa stanovišta identiteta samoupravnog privrednog sistema u cjelini, odnosno daljeg jačanja društvenog karaktera sredstava i odgovornosti povodom racionalnog korišćenja rada i sredstava, postaje neophodno. Pri tome je nekorektno i lažno pitanje: od koga zaštititi akumulaciju; od radnika? Naime, društvena svojina, društveni karakter dohotka i obaveza, odnosno odgovornost, da se ta sredstva očuvaju i uvećavaju, pravi je odgovor na to isforsirano klasno pitanje. Upravo, programiranje akumulacije i njeno udruživanje u cilju reprodukovanja ekonomske i idejne osnove samoupravljanja od vitalnog je značaja za radničku klasu i samoupravni privredni sistem. Socijalizam u samoupravljanju, u stvari, i mora računati s tom kategorijom, i s tim pravim odgovorom. A samo potvrđivanje tog saznanja, u praksi i procesu društvene reprodukcije, čini jasnijim bitne uslove za razvijanje sistema društvenog planiranja makroekonomskih kretanja i strukturnih promjena u samoupravnoj socijalističkoj privredi.

Osnovna organizacija udruženog rada stiče dohodak: prodajom proizvoda i usluga, slobodnom razmjenom rada, primanjima utvrđenim na osnovu zakona i učešćem u zajednički ostvarenom dohotku. Za izgradnju i razvoj samoupravnih produkcionih odnosa i integra-

cije udruženog rada na dohodovnim odnosima, tj. za potpuno čisto i duboko shvatanje potrebe o realizaciji načela o društveno-ekonomskoj sadržini i karakteru dohotka, poseban kvalitet predstavljaju komponente o udruživanju sredstava i sticanju dohotka učešćem u zajednički ostvarenom dohotku. Tu je, u stvari, i inkarnacija ravnopravnosti u sticanju i raspolaganju dohotkom, u utvrđivanju ciljeva i namjena na planu udruživanja sredstava i u ostvarivanju međusobnog uticaja na poslovnu i razvojnu politiku.

Zajednički konstituisana odgovornost, u tom kontekstu odnosa, vodi, međutim, u problematiku preduslova o sistemu samoupravnog sporazumijevanja i dogovaranja.

Učešće u zajednički ostvarenom dohotku po osnovu udruživanja rada i sredstava može se ostvariti kao učešće u zajedničkom prihodu i kao učešće u zajedničkom dohotku. Ta relativno stroga i dvostruka konsekvantnost, samo prividno amortizuje neposrednost komunikacije elementarnih motiva u udruživanju sredstava. Fazna proizvodnja, u suštini, odnos proste reprodukcije materijalnih dobara, u kojem je prisutno više osnovnih organizacija udruženog rada (bilo proizvodnih, bilo onih koje se bave prometom), neposredno je tle zajednički ostvarenom prihodu. I, dalje, ako je učešće u zajednički ostvarenom dohotku preko ulaganja sredstava u drugu osnovnu organizaciju, banku ili drugu finansijsku organizaciju već institut proširene reprodukcije s jasno vidljivim motivima za udruživanje sredstava, ostaje dilema o tome da li je sadržaj procesa sticanja dohotka dovoljno jasno oslonjen na osnovnu sadržinu društvenog karaktera dohotka. Naime, zar se zajedničko sticanje dohotka u prisustvu društvene svojine i društvenog karaktera dohotka, u socijalizmu zasnovanom na samoupravljanju, stiže samo preko zajedničkih proizvoda, odnosno iz zajedničkog prihoda koji se ostvaruje iz tih proizvoda? Upravo, zajednički uticaj na međusobni razvoj, zajednički dogovor o optimalnom obimu proizvodnje, zajednički dogovor o ulaganju u naučno-istraživački rad i korišćenje tih ulaganja, i dr., u suštini su takođe istovrsni i komplementarni povodi kojima se dolazi do većeg dohotka. Zbog toga je i potreba konstituisanja jasne fizionomije tih upozorenja u sistemu osnova sticanja dohotka pitanje od bitnog značaja za operativno i idejno prihvatljiv stav na ovom nivou razgraničenja. Zbog njenog ukupnog značaja i njene složenosti, tu ravan ne treba neracionalno smanjivati. U tijesnom prostoru, i upozorenja o integralnosti interesa u procesu proširene društvene reprodukcije ostaje s manje snage. Ta vitalna pitanja društveno-ekonomskih odnosa u udruženom radu, tumače se nepotpuno, a često i konfliktno. Zbog toga je i razgraničenje na tom nivou bitna pretpostavka za dalji razvoj sistema društvenog dogovaranja o osnovama planiranja i osnovama razvoja ekonomske osnove samoupravljanja.

Ostanimo još malo na već otvorenom pitanju osnovnih motiva za udruživanje sredstava. Ustav je udruživanje rada i sredstava „os-

tvorio“ organizovanjem osnovnih organizacija udruženog rada u radne organizacije i druge oblike stalnog udruživanja, odnosno udruživanje samih sredstava van toga u kontekstu položaja čovjeka u udruženom radu i društvenoj svojini. Radi toga, i ekonomske motive udruživanja rada i sredstava, kao i udruživanje samih sredstava, ne treba tretirati isključivo kroz sticanje dohotka učešćem u zajednički ostvarenom dohotku. Potrebno je, naime, zbog implikacija koje na motive što ih potreba za udruživanjem rada i sredstava ima, dosljedno razgraničiti i pitanja koja se konstituišu iz učešća u zajedničkom dohotku po osnovu minulog rada. Odnosno, bitno je pri tom pitanje: da li je korektno rješenje koje učešće u zajedničkom dohotku po osnovu minulog rada „ostvaruje“ iz dijela dohotka poslije obezbjeđenja sredstava za lične dohotke i zajedničku potrošnju radnika osnovne organizacije udruženog rada koja je na raspolaganju i korišćenju imala upravo ta, udružena sredstva. Istog smjera je i dilema o utvrđivanju naknade za privređivanje udruženim sredstvima u unaprijed utvrđenom iznosu. Stoga su oba pitanja izvjesno sporna sa stanovišta imanentnosti sa fundamentalnim odnosom u udruženom radu, tj. odnosom koji povraćaj sredstava stavlja u funkciju povećanja dohotka povodom i na osnovu udruživanja rada i sredstava.

Još jedno pitanje na ovoj ravni odnosa. Može li sticanje dohotka po osnovu udruživanja sredstava značiti vladavinu minulog rada i na toj osnovi pojavu određene eksploatacije unutar udruženog rada? U odgovoru na ovaj aspekt problematike, mora se istaći da je problem i fenomen minulog rada uvijek bio osnova sticanja dohotka. Inače, kamata se teorijski često objašnjava kao nužno zlo u socijalizmu zasnovanom na samoupravljanju. A i ona treba da djeluje u pravcu racionalne upotrebe i korišćenja raspoloživih sredstava. Kako u istom pravcu djeluju i razlike u organskom sastavu faktora proizvodnje (jer je viši organski sastav sredstava, drugim riječima, viši akumulisani minuli rad, značajan osnov za sticanje dohotka), to će u prisustvu robne, ili bliže — socijalističke robne proizvodnje, viši organski sastav sredstava biti faktor preimućstva kod sticanja dohotka u primarnoj raspodjeli. Zbog toga i nije realno računati sa situacijom u kojoj jedan dio sredstava može biti eksproprian bez određene cijene za vrijednost uloženog rada i uloženih sredstava. Dakle, radi se o objašnjenoj potrebi za konstituisanjem cijene koja za radnika, odnosno za radnike s kojima se on udružuje, ima, kao i svaki drugi proizvod njegova rada, u skladu sa mjerilima raspodjele prema radu, sasvim konkretnu i određenu upotrebnu vrijednost. Ovdje već treba požuriti i podvući da motivi samofinansiranja, koji su u suštini svoje filozofije često poništavani nedovoljnošću dohotka za razvoj u jednoj osnovnoj organizaciji udruženog rada, dubinom svoje osnovne logike, samo potenciraju — specifične obaveze za udruživanjem sredstava i za uvećanjem društvenog bogatstva i društvene svojine uopšte.

Udruživanje rada i sredstava se obično i institucionalno locira u okvire udruživanja u osnovne organizacije, radne zajednice, radne organizacije, složene organizacije, banke, zajednice i interesne zajednice. Međutim, pitanju udruživanja samih sredstava treba, zbog ukupne koncepcije udruživanja rada i sredstava u socijalizmu zasnovanom na samoupravljanju, u nešto široj ravni prilaziti. Radi se upravo o uslovima i determinantama mobilnosti, tj. o kretanju dijela akumulacije iz jedne organizacije u drugu, nezavisno od organizacionih oblika i veza među njima. Sistem pretpostavlja da akumulacija cirkuliše prirodno, u skladu s interesima za uvećavanjem cjeline društvenog dohotka i to tako da radnici, u čijoj je osnovnoj organizaciji akumulacija stvorena, zadržavaju kontrolu nad njom i ustupaju je drugima na upotrebu kad za to imaju interesa. Radnici, naime, mogu to učiniti: ili ustupanjem na privremenu upotrebu (intenzivirajući na taj način međuzavisnost u reprodukciji), ili uz pravo učešće u dohotku sve do momenta dok se ustupljena akumulacija u određenom obliku i određenom iznosu ne vrati.

Pored toga, oblici udruživanja samih sredstava: uzajamno kreditiranje organizacija udruženog rada, zajednička ulaganja sredstava, udruživanje sredstava preko banaka, obavezno kreditiranje određenih namjena i dr., samo su potvrda tom ključnom upozorenju. Naime, otvoreno pitanje o mogućnosti revalorizacije glavnice, odnosno, u ovom slučaju, minulog rada i ulaganja u učešće u dohotku, te povraćaj nominalnog iznosa duga, posebno mobilisu pokret o dosljednoj koordinaciji osnovnih opredjeljenja u koncepciji izgrađivanja samoupravnog privrednog sistema u cjelini.

Međutim, problemi efikasnosti finansijskih instrumenata, i bankarskokreditne strukture u cjelini, duguje tom upozorenju neke specifične odgovornosti. Da se u vezi s tim ne bi zalazilo u detalje, dovoljno je reći da te specifične odgovornosti manifestuju moć i nemoć sistema da adekvatno prati i energično zaoštava pitanje racionalnosti upotrebe i korišćenja i rada i sredstava. Naime, determinante mobilnosti akumulacije ka tačkama razvoja i tačkama mijenjanja privredne strukture ostaju bez tih odgovora sasvim jasno sasvim otvorena pitanja. Međutim, značaj samog pitanja, pak, ne dozvoljava i ne omogućava da ono ostane na periferiji osnovne koncepcije samoupravno-privrednog sistema. Naprotiv, bez adekvatnog mehanizma koji obezbeđuje izdvajanje dijela tekućeg dohotka za proširenu reprodukciju, teško da se može potvrdivati već plebiscitarno prihvaćeno opredjeljenje o društvenom karakteru dohotka i sredstava za proizvodnju, odnosno zahtjevu za uvećanjem društvenih sredstava uopšte.

Prema tome, u osnovi sticanja dohotka i suštini cilja za bržom stopom ukupnog rasta ka višem i kvalitetnijem nivou obnavljanja privredne strukture leži društveni interes da se akumulacija udružuje. Istovremeno, to postaje i osnova razvoja sistema u cjelini. Isto tako, stvaranje dohotka u obimu koji obezbeđuje potrebe proširene

reprodukcije traži mehanizam koji prati udruživanje akumulacije na onim relacijama i projektima koji daju efekte i za onoga koji udružuje sredstva i za onoga koji se njima koristi. Zbog toga će i stimuliranje nivoa i tokova kojima dohodak kreće u pravcu efikasnijih ekonomskih alternativa biti ne samo posebna inspiracija, ne samo poseban interes, već i obaveza situiranja situacijom o prihvaćenoj potrebi za uvećanjem društvenih sredstava u cjelini. U odsustvu optimalno (i uslovno) definisane efikasnosti korišćenja ukupnih resursa, teško da može biti osnova da sistem po logici svoje strukture i načinu funkcionisanja dostigne osnovne ciljeve svoje realizacije. Uostalom, na tom prostoru su i suštinski izazovi za kvalitetno organizovanje udruženog rada na već datoj praksi, i u već otvorenim procesima i putevima njegovog ovladavanja tokovima i rezultatima ukupne složenosti i ukupnog sadržaja društvene reprodukcije u socijalizmu zasnovanom na samoupravljanju.

Mr VUK OGNJANOVIĆ

THE SOCIO-ECONOMIC CONTENTS AND SOME CURRENT QUESTIONS
OF THE POOLING OF LABOUR AND ASSETS

Summary

The key categories and starting principles of the Yugoslav self-management system are social property, self-management and the pooling of labour and assets. In this fundamental and integral triangle, the basic organization of associated labour is the core of direct and indirect cooperation of the associated labour of workers using the socially owned means for production. The BOAL, whether by itself or in the association with other basic units, has been an economic-legal entity which is the key instrumentally with respect to the self-management responsibility both in the sector of current and expanded reproduction.

There are three essential questions in the system of pooling of labour and assets: (1) the social quality of income in the function of a motivational basis towards „the obligation“ and the need of pooling of labour and assets, (2) the choice of modes and models to be followed in order to achieve the increased and joint income on the grounds of pooling of labour and assets and (3) the organizational-institutional and methodological projection and *modus operandi* of the pooling of labour and assets.

Inspired by the basic content of these rational determinations, the author deals with some of the outstanding questions of the sphere of the pooling of labour and assets. Along those lines he considers the programming of accumulation of resources to be crucial factor of reality in the concept of

the harmony to be achieved between the social property and social character of income on one hand, and the self-managing associated manufacturers taken as a whole on the other hand, while at the same time incorporating the entire organization of the production of goods on the principles of self-management. For such reasons, the author concludes, is it unfair to raise the question: should the accumulation of resources be protected from the workers? On the contrary, it is the programming of accumulation of funds and their pooling to the effect of reproducing the economic and ideological basis of self-management, which is of vital importance for both the working class and the self-management economic system. And it is only the verification of this knowledge in practice and in the process of social reproduction which would clarify the essential conditions for development of the system of social planning on the large scale and the necessary structural changes in the self-management socialistic economy.

In addition, the author raises the arguments of a number of questions in the sphere of making distinctions in the sector of joint income realization. In that respect, it is pointed out that the joint, coordinated influence on the mutual development, achieved through the self-management meeting of stand-points and social compacting, should be effectively determined so as to allow for the pooling of labour and assets so as to make an essential presumption for further development of the system of social compacting on the fundamentals of planning, that is to say on the basis of development of the economic force of self-management.

Without further involvement in the set of questions concerning both the past work and interest earned in the self-management economic system, the author emphasizes that the insufficiency of income for development should not diminish the positive trends in the context of obvious needs for pooling of labour and assets. The organization of financial instruments and banking-crediting structure as a whole simply owes an answer to the extremely important question of the rational usage and utilization of resource accumulation in general. The generation of income in the volume which ensures the needs of expanded reproduction is actually assumed by a mechanism which will effectively match the association of labour and assets along those lines and such projects which will result in economic benefits, as well as for both the party pooling and the one making use of the resources. For such reasons the stimulation of both the levels and the courses along which the income should move in order to result in more efficient economic alternatives, in fact, only means the refinement of the interest in unanimously accepted self-management determination to not only reproduce the social assets and social resources, but to increase them as well.

ВУК ОГНЯНОВИЧ, кандидат наук

ОБЩЕСТВЕННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОДЕРЖАНИЕ И АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ОБЪЕДИНЕНИЯ ТРУДА И СРЕДСТВ

Резюме

Основными категориями и исходными принципами югославской системы самоуправления являются общественная собственность, самоуправление и объединение труда и средств. В этом основном и интегральном треугольнике, основная организация объединенного труда является базисной ячейкой прямой и косвенной кооперации объединенного труда трудящихся средствами производства о общественной собственности. Все равно, одна или объединена, она экономическо-юридически индивидуум, который является носителем самоуправленческой ответственности как на секторе текущего, так и на секторе расширенного воспроизводства.

В системе объединения труда и средств существенными являются три вопроса: Общественный характер дохода в функции мотивированной основы к „обязательству“ и потребности в объединении труда и средств (1), выбор путей и модели к увеличенному и общему доходу на основе объединения труда и средств (2), и организационно-институциональная и методологическая проекция и инструментарий объединения труда и средств (3).

Инспирирован основным содержанием этих рациональных определений, автор рассматривает некоторые открытые вопросы в проблематике объединения труда и средств. При этом, программирование накопления считает решающим фактором реальности в концепции единства общественной собственности и общественного характера дохода с целостностью самоуправленческих объединенных производителей и, одновременно, с целостностью организации товарного производства на принципах самоуправления. По этой причине, автор делает вывод, что вполне корректным является вопрос: Разве от рабочих охранять накопление? Именно, программирование накопления и его объединение в целях воспроизведения экономической и идейной основы самоуправления, является жизненно важным для рабочего класса и самоуправленческой хозяйственной системы. А только проверка этого сознания на практике и в процессе общественного воспроизводства, уясняет существенные условия для развития системы общественного планирования макроэкономических отношений и необходимых структурных изменений в самоуправленческом социалистическом хозяйстве.

Кроме этого, автор оставляет открытыми и некоторые вопросы в проблематике разграничения на секторе осуществления общего дохода. В связи с этим, указывается, что совместное координированное влияние на взаимное развитие через самоуправленческое соглашение и общественное взаимосоглашение, нужно оперативно разграничить так, чтобы объединение труда и средств составляло существенную предпосылку дальнейшего развития системы общественного взаимосоглашения об основах

планирования, т.е. об основах развития экономической силы самоуправления.

Не входя в проблематику прошлого труда и процентной ставки в самоуправленческой хозяйственной системе, автор подчеркивает, что нехваткой дохода на развитие нельзя аннулировать положительные течения в контексте очевидных потребностей в объединении труда и средств. Организация финансовых инструментов и банковско-кредитной структуры в целом, должна ответить на исключительно значительный вопрос рациональности использования накопления вообще. Создание дохода в объеме, который обеспечивает потребности расширенного воспроизводства, предполагает именно механизм, который эффективно будет следить объединение труда и средств на тех реляциях и проектах, которые дают эффекты и для того кто объединяет средства, и для того кто пользуется ими. Поэтому и стимулирование уровня и течений, которыми доход движется в направлении более эффективных экономических альтернатив, на самом деле значит обогащение интереса о плебисцитарно принятом самоуправленческом определений, чтобы общественные средства и общественное богатство не только воспроизводить, но и увеличивать.

